Socialstyrelsen

Kunskapsunderlag med metodbeskrivning

Försäkringsmedicinskt beslutsstöd för perifera kärlsjukdomar. Uppdaterat 2025

Kunskapsunderlag med metodbeskrivning

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publicerad: Socialstyrelsen, december 2025

Innehåll

Kunskapsunderlag 4
Rekommendationer om sjukskrivning 4
Särskilda överväganden vid bedömningen av sjukskrivning 4
Kort om diagnosen 4
Funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning 4
Underlätta återgång till arbete 6
Statistikunderlag 7
Statistik från Försäkringskassan 7
Metodbeskrivning 8
Arbetsgrupper 8
Arbetsprocessen 8
Om vetenskapliga underlag i FMB 8
Projektorganisation 10
Projektledning 10
Rekommendationsgrupp 10
Övriga medverkande ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
Referenser ..... Fel! Bokmärket är inte definierat.

Kunskapsunderlag

Nedan redovisas kunskapsunderlaget för respektive textavsnitt i det försäkringsmedicinska beslutstödet för perifera kärlsjukdomar (ICD-10: I70.2, I73.9, I74.0-I74.9, I80.1, I80.2, I80.3, I82.8, I82.9).

Rekommendationer om sjukskrivning

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Rekommendationer om sjukskrivning* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del (se vidare under *Metodbeskrivning*).

Särskilda överväganden vid bedömningen av sjukskrivning

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Särskilda överväganden vid bedömningen av sjukskrivning* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del.

Kort om diagnosen

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Kort om diagnosen* (*Symtom, behandling, prognos)* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del.

Funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning

Informationen i avsnitten *Funktionsnedsättning* och *Aktivitetsbegränsning* utgår från *Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa* (ICF). För att underlätta användningen av ICF har WHO sammanställt s.k. ”Core sets”, som listar vanliga funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar för ett antal medicinska diagnoser. Varje Core set bygger på resultat bl.a. från en litteraturgenomgång (systematisk översikt) och multidisciplinär expertmedverkan. [1]

[1] Selb M, Escorpizo R, Kostanjsek N, Stucki G, Üstün B, Cieza A. A guide on how to develop an International Classification of Functioning, Disability and Health Core Set. Eur J Phys Rehabil Med. 2015 Feb;51(1):105-17. Epub 2014 Apr 1. PMID: 24686893.

Om det finns ett Core set för ett nytt beslutsstöd som tas fram så används det som kunskapsunderlag. Om Core set saknas för den aktuella diagnosen och det handlar om framtagande av ett nytt beslutsstöd görs en litteratursökning efter vetenskapliga publikationer som undersökt funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar vid den aktuella diagnosen.

Vid uppdateringar av beslutsstöd utgörs kunskapsunderlaget vanligen av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Litteratursökningar görs endast om sakkunniga påtalar att behovet finns, efter sin översyn av de befintliga texterna.

Vid denna uppdatering utgörs kunskapsunderlaget av erfarenhetsbaserad kunskap inhämtad från medverkande sakkunniga.

Funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar med tillhörande ICF-kategorier

Tabellerna nedan visar funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar vid perifera kärlsjukdomar, med tillhörande ICF-kategorier. I Socialstyrelsens beslutsstöd beskrivs endast centrala funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar. I ifyllnadsstödet i Webcert syns även ICF-kategorier för kompletterande funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar.

Tabell 1. Centrala funktionsnedsättningar

Beskrivning av problem i beslutsstödet	ICF-kategori
Smärta	b280 Smärtförnimmelse
Sårbildning, vävnadsdöd, svullnad	b415 Blodkärlsfunktioner
Blodpropp	b430 Blodbildnings-funktioner
Nedsatt andningsfunktion	b440 Andningsfunktioner
Nedsatt fysisk uthållighet	b455 Funktioner relaterade till tolerans för fysiskt arbete
Nedsatt muskelkraft, trötthetskänsla	b730 Muskelkrafts-funktioner

Tabell 2. Centrala aktivitetsbegränsningar

Beskrivning av svårighet i beslutsstödet	ICF-kategori
Svårt att lyfta och bära föremål	d430 Att lyfta och bära föremål

Svårt att gå	d450 Att gå
Svårt att gå i trappor eller i uppförsbacke	d451 Att gå uppför och nedför i trappor

Tabell 3. Kompletterande funktionsnedsättningar

ICF-kategori
b710 Funktioner för rörlighet i leder

Tabell 4. Kompletterande aktivitetsbegränsningar

ICF-kategori
d220 Att företa mångfaldiga uppgifter
d230 Att genomföra daglig rutin
d410 Att ändra grundläggande kroppsställning
d415 Att bibehålla en kroppsställning
d440 Att använda handens finmotorik
d445 Att använda hand och arm
d455 Att röra sig omkring på olika sätt
d470 Att använda transportmedel

Underlätta återgång till arbete

Kunskapsunderlaget till avsnittet *Underlätta återgång till arbete* utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap genom de sakkunniga som deltagit i arbetet. Socialstyrelsen har inte eftersökt vetenskapligt underlag för denna del.

Statistikunderlag

Statistik från Försäkringskassan

Statistiken som Socialstyrelsen begärt från Försäkringskassan är för 2023. Statistiken visar antalet startade sjukfall och antalet unika fall för vissa diagnoser inom perifera kärlsjukdomar. Den visar också medianen och den 25:e och 75:e percentilen för sjukfallens längd. Statistiken är även uppdelad utifrån kön.

Tabell 5. Sjukskrivningsstatistik för perifera kärlsjukdomar (ICD-10: I74)

Grupp	Antal startade sjukfall	Antal unika startade sjukfall	Median	P25	P75
Kvinnor	10	10	64	52	82
Män	18	17	78,4	36	139

Källa: Försäkringskassan

Tabell 6. Sjukskrivningsstatistik för perifera kärlsjukdomar (ICD-10: I80)

Grupp	Antal startade sjukfall	Antal unika startade sjukfall	Median	P25	P75
Kvinnor	102	97	30	20	61
Män	121	119	32	22	56

Källa: Försäkringskassan

Metodbeskrivning

Här redovisar Socialstyrelsen hur vi har arbetat med att uppdatera det försäkringsmedicinska beslutstödet för perifera kärlsjukdomar.

Arbetsgrupper

Projektledningen har bestått av sakkunnig inom hjärt-kärlsjukdomar och medarbetare från Socialstyrelsen. Textförslag och rekommendationer om sjukskrivning har tagits fram utifrån erfarenhetsbaserad kunskap (se *Kunskapsunderlag*).

En rekommendationsgrupp med representanter för olika vårdprofessioner och patientföreträdare har sedan tagit ställning till och lämnat synpunkter på projektledningens förslag. Samtliga sakkunniga finns listade under rubriken *Projektorganisation*. De externa sakkunniga har i första hand rekryterats genom nationellt programområde (NPO) för hjärt- och kärlsjukdomar. För de externa deltagarna i de båda grupperna har Socialstyrelsen gjort sedvanlig jävsgranskning i förhållande till uppdraget.

Arbetsprocessen

Projektledningen har sett över de befintliga texterna och uppdaterat dessa. En rekommendationsgrupp har sedan fått lämna synpunkter på textförslagen genom att besvara en webbenkät. Projektledningen har sedan värderat synpunkterna och genomfört ändringar där det bedömts relevant. Socialstyrelsen har även inhämtat synpunkter från Försäkringskassan.

När det gäller avsnitten *Funktionsnedsättning* och *Aktivitetsbegränsning* har Socialstyrelsen i samråd med sakkunnig mappat problemen och svårigheterna i de reviderade texterna mot ICF-klassifikationen. I möjligaste mån används ”standardformuleringar” för ICF-kategorierna i beslutsstöden, framför allt för att få enhetlighet mellan beslutsstöd men även för att ICF-domäner och kategorier ska vara igenkännliga i formuleringarna.

Om vetenskapliga underlag i FMB

Kunskapsunderlaget för vägledning om sjukskrivning vid olika situationer i FMB utgörs av erfarenhetsbaserad kunskap hos medverkande sakkunniga. Till skillnad från Socialstyrelsens övriga rekommendationer (i nationella riktlinjer och kunskapsstöd) innehåller rekommendationerna i FMB ingen gradering utan kan snarare beskrivas som ”typfall”: vanliga situationer där sjukskrivning kan behövas för patienter med det aktuella tillståndet, till exempel vid en viss svårighetsgrad eller i viss sjukdomsfas.

När Socialstyrelsen tar fram rekommendationer om åtgärder i vård och omsorg genomförs vanligtvis systematiska litteratursökningar med frågeställningen ”Vilken effekt har åtgärden X för patientgruppen Y på utfallet Z”. Motsvarande frågeställning för FMB blir ungefär ”Vilken effekt har sjukskrivning av viss omfattning och längd vid det aktuella tillståndet, på återgången i arbete eller annan sysselsättning” (alt. vilken sjukrivningsgrad-/längd är optimal för återgång i arbete eller annan sysselsättning). Förekomsten av vetenskapliga studier som har undersökt sådana frågeställningar är oftast obefintlig och resursåtgången är svår att försvara. Systematiska litteratursökningar för att besvara frågan om åtgärdens effekt på återgång i arbete genomförs därför inte inom FMB. Rekommendationerna utformas i stället direkt utifrån sakkunnigas erfarenhetsbaserade kunskap av vad som är vanliga situationer där sjukskrivning kan behövas för patienter med det aktuella tillståndet, och vilken längd respektive grad av sjukskrivning som kan vara en lämplig utgångspunkt för den aktuella situationen.

Projektorganisation

Projektledning

Anders Gottsäter	Professor, Institutionen för Kliniska Vetenskaper i Malmö, Lunds Universitet. Överläkare, Internmedicin, Skånes Universitetssjukhus, Malmö
Anna Ericsson	Projektledare Socialstyrelsen
Maria Bodin	Projektmedarbetare Socialstyrelsen

Rekommendationsgrupp

Maria Bäck	Legitimerad fysioterapeut, Fysioterapi Sahlgrenska, Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Peter Edfelt	Patientföreträdare, Riksförbundet HjärtLung
Thomas Forslund	Specialist i allmänmedicin, med dr, Akademiskt primärvårdscentrum, Region Stockholm

Socialstyrelsen